

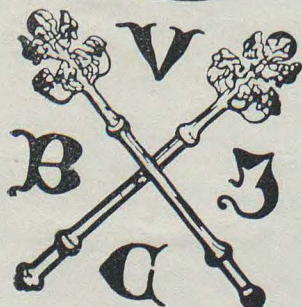
391622
391730

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGIELL.
CRACOVENSIS

Mag. St. Dr.

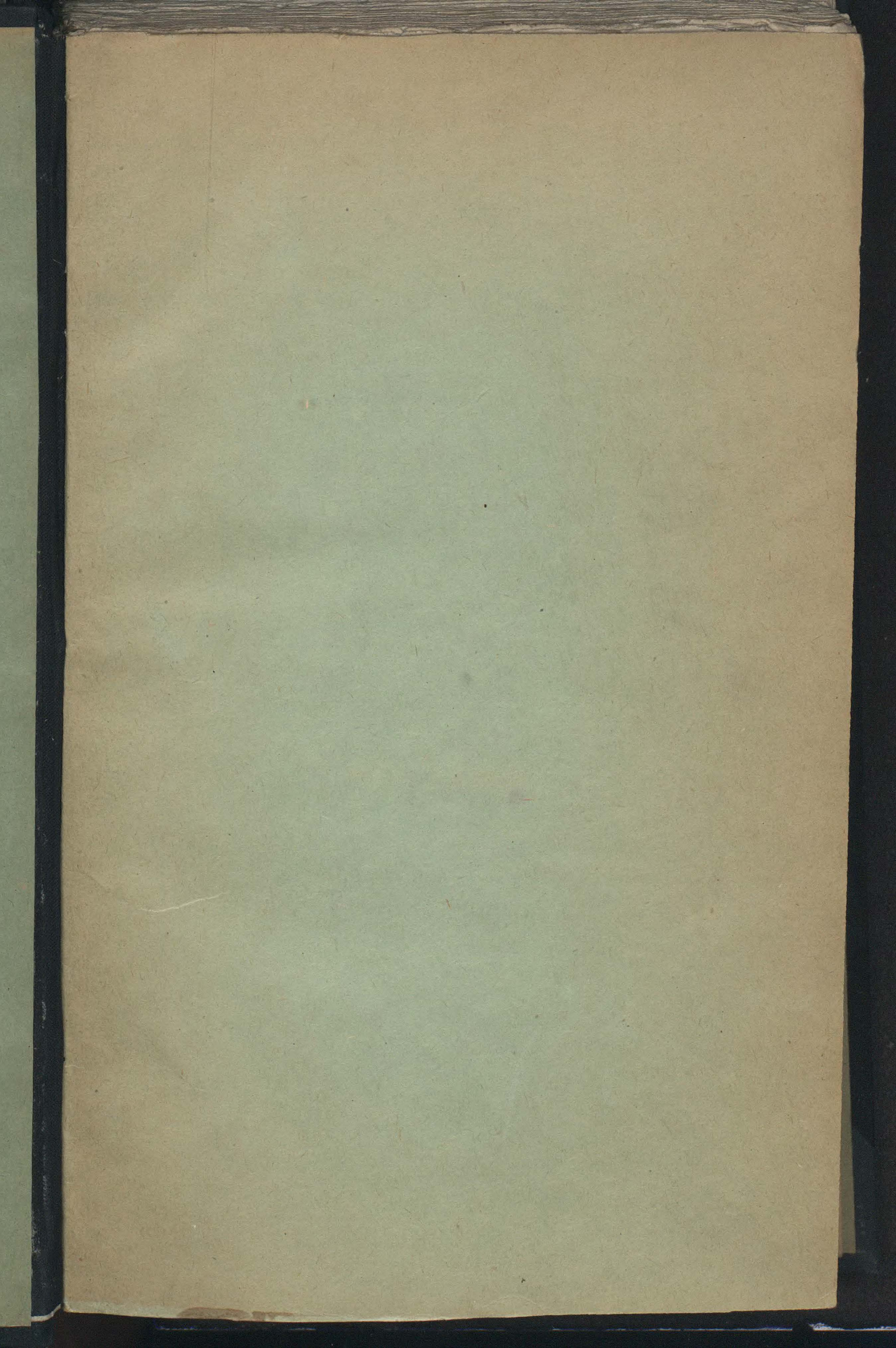
AAA

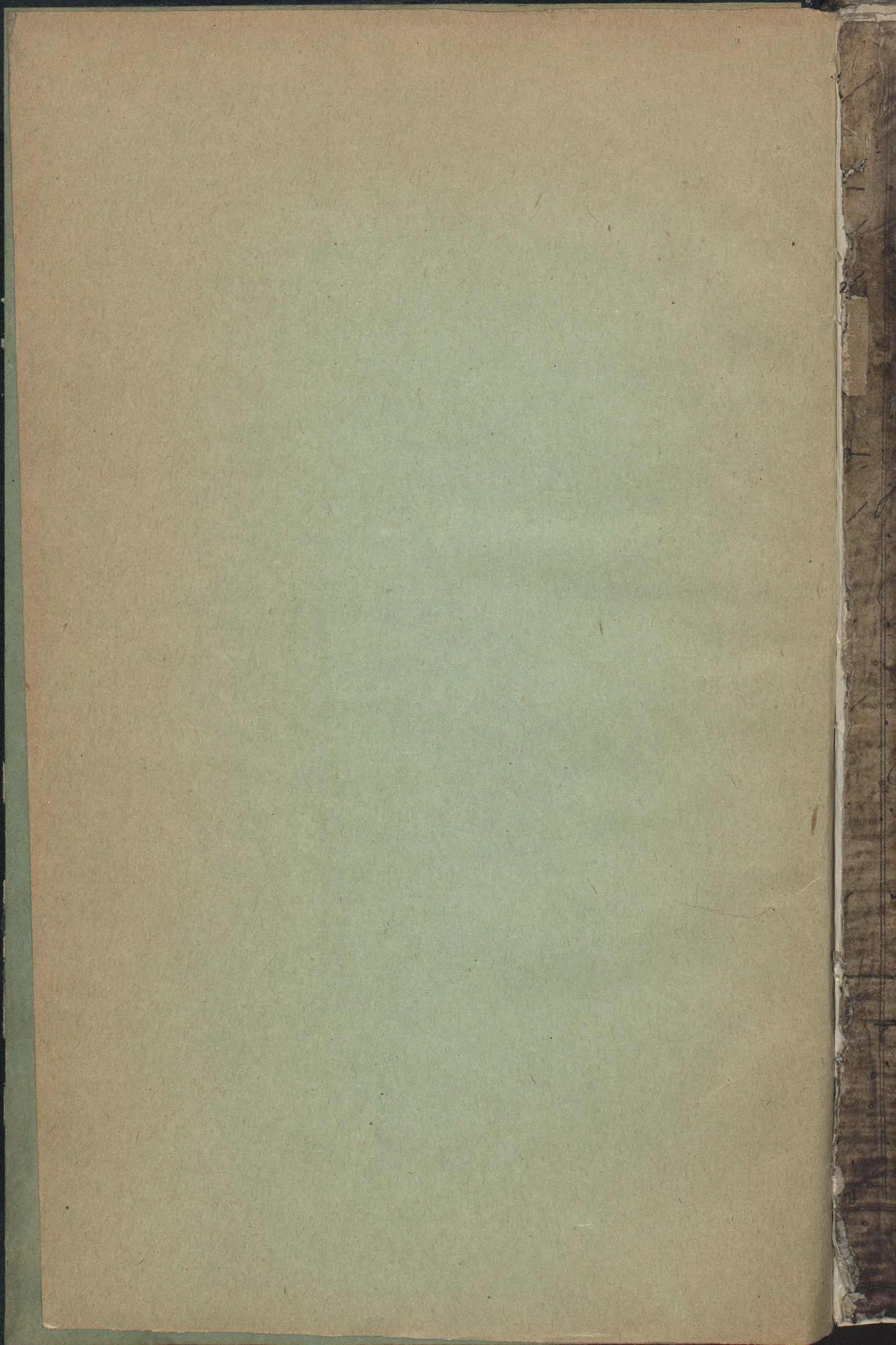

391622-730

Mag. St. Dr. III

391622

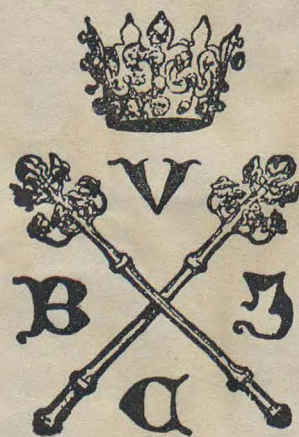
391730

Mag. St. Dr.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

2512 [m.s.]

391622 -

391730

Mag. St. Dr. III

LIST

Jaśnie Wielmożnego Jego Mości Pana

SEWERYNA RZEWUSKIEGO

Hetmana Polnego Koronnego, do Prześwie-
tnych Woiewodztw, Ziem, y Powiatow,
na Seymiki Przedseymowe Poselskie,
pisany Roku 1776.

*Jaśnie Oświeceni, Jaśnie Wielmożni, Wielmożni,
Moi Wielce Mci Panowie y Bracia*

Posel niegdy na Seym ów niezczęśliwy 1767. dziś na szczęśliwszy
day Boże, Seym, Obywatel y Minister, niosę do współ Braci
moich, JOO. JWW. WW. MWM. Panow, też same ferce, które
pięcioletnia z górą, a froga niewola, odmienić nie potrafiły.

Wracam do Was JOO. JWW. WW. MWM. Panowie y Bracia
ten sam com był; y wołam do Was o pomoc, za tą Rzeczpospolitą, którą za
rozkazem Stanu Rycerskiego, na niezczęśliwym owym już wspomnionym Sey-
mie, z utratą osobistej wolności moiej, bronić nie wahałem się.

Seym nadchodzi. A w przeciągu lat dwunastu pierwszy raz Postronni
zostawiają Narodowi samemu Narodowe interessa.

Ta jest pora szczegulna dźwignienia Rzeczypospolitej; uchybiem li ją;
tedy z Wolnością pożegnaymy się.

(1)

Miło.

391653.111

Miłością Ojczyzny, y Przysięgą obowiązany, (abym Bogu y Ojczyźnie w tey mierze winnym nie został) ostrzegam zawczasu, iż zahukanego dwunastoletnim a ciągłym nieszczęściem Obywatela, y przez pół do niewoli nagiętego, łatwiey iuż teraz do dokończenia własnych swych kaydan przywieść; na przyszłym Seymie są tacy, ktorzy to Sobie założyli; a ci są, ktorzym Wolańność Narodowa obmierzała, a cel jakiegoś mniemanego pod rządem *Despotyzmu* szczęścia głowę zawrocil.

Jasno mówię, bo dusza moja nie zna obojętności; bezpiecznie mówię, bo mam moc y prawo mówienia; chcą mówię oni, aby od wszelkich Juryzdykcyi szły appellacye do Rady Nieustaiącej; to jest: aby Rada Nieustaiąca Władzę Sądowniczą miała.

Chcą, aby Ministeria, Skarb, y Woysko, od teyże Prześwietney Rady zawisły; to jest, aby Prześwietna Rada Władzę wykonywającą posiadała.

Chcą na koniec, aby taż sama Rada Nieustaiąca, Prawa, ktore się niby obojętne zdawać będą, według mniemania swego tłumaczyć mogła; to jest, aby Rada Nieustaiąca Władzę Prawodawczą, do swoich Rąk przeciągnęła.

Słowem, chcą Oni *Despotyzmu*, dla siebie, niewoli dla nas...

Przytlumiona, ale nie wygubiona, gnieździ się ieszcze po Woiewództwach cnota y miłość Ojczyzny... tey wzywamy. Niech będą Posłami Obywatela naysciotliwsi, a Rzeczpospolita dźwignie się...

Niech będą dokładną Instrukcyą opatrzeni; z wyrzuceniem tych słów *cetera activitati*; a będą wolę tylko Woiewództwa pełnili, a nie swoje.

Niech będą na koniec obowiązani stawic się na Seymiki Relacyjne, y sprawić się z Poselstwa swego, *sub poena infamiae*; a nie będą mogli Ojczyźnie bydź szkodliwemi.

A tak będą Posłowie, od Woiewództwa, dla Woiewództwa, anie przeciw Woiewództwu posłanemi.

Zapytany Listem Okolnym J. K. Mci. Pana mego Miłościwego, co bym radził umieścić w Uniwersał na Seymiki przed Seymowe, radziłem za powodem poprzyiężoney Królowi y Ojczyźnie Wierności; Toż samo radzę za powodem teyże poprzyiężoney Wierności umieścić w Instrukcye z dodatkiem tylko niejakim:

Nayprzod: Ubezpieczenie Wiary Świętey Katolickiey Rzymskiey, za którą: krew wylać nigdy nie wzdrygali się Polacy.

Po wtóre: Oświadczenie wierności nieodstępney dla Króla, za oświadczenie miłości Jego dla Narodu. Szczęśliwy ten krok, co dwie strony zbliża: nieszczęśliwy, że dopiero pierwszy raz z oboiey strony jest uczyniony.

Po trzecie: Albo zniesienie, albo mocne granic Rady Nieustaiącej opisanie, tak aby nad opis Prawa dzisieyszego, y na włos Jey mocy nie przydać na Seymie; owszem Zwierzchność jakową, powagą Praw umocnić, aby tę wykraczającą z obrębów swoich Prześwietną Radę Nieustaiącą, na samym wstępie, że tak rzekę, cofnąć Ją do granic swoich potrafiła. Bo inaczej ta Rada Nieustaiąca, wszystko pod siebie podgarnie; prócz niewoli, którą nam zostawi.

Po czwarte: Doprowadzenie Woyska Rzeczypospolitey do liczby ostatnim Seymem przepisanej. Bo Narod bez Woyska, ma iestestwo swoje tylko uproszone, a nie pewne; a żalując część jedną majątku swego, dla ocalenia trzech drugich Obywatel; sam siebie oszukaie, y zachowuje się całkiem na łup dla nieprzyziaciela.

Po piąte: Władzy Hetmańskiey powiększenie, a nie oney uszczuplenie. Bo zniostszy raz tę Władzę, znieście się *aequilibrium* Narodowe, y tarcza Obywatela

watela od Rady Nieustającej; a gdy nic od Rady Nieustającej, miłośników Ojczyzny zastąpić nie będzie mogło, rząd Jey pod ten czas mógłby się stanąć rzędem prześladowania y zemsty.

Po szofie: Rex ne egeat, Skuteczne tego na Seymie obmyślenie. Bo lubo nie potrzeba, aby w Narodzie wolnym, Król miał nad to; aby miał iednak nadto mało, nie przystoi. Szrodek w dawaniu zachować można, ale dać iednak potrzeba.

Po Siódme: Wrócenie Starostw do Władzy Rozdawniczey. Bo cnota pełna chęci, bez wsparcia iednak Czynną się nie stanie. Y nie można służyć Ojczyźnie, gdy nie masz o czym iey służyć.

Po osme: Zniesienie sekretnych Wotów w stanowieniu Prawa. Bo Posłowie od Woiewództw y z wolą Woiewództw posłani nie mogą Prawa stanowić, tylko dla Woiewództw, y według woli Woiewództw. A dając Wota sekretne, mogą przeciw woli Woiewództw stanowić y Woiewództwa o tym nic wiedzieć nie będą mogły. Idzie zatym, raz, iż Woiewództwa nie mogą być pewnemi Posłów swoich; drugi, iż Woiewództwa nieznacznie z Władzy Przewodawczej są wyzute. Bo przedtym Narod stanowił Prawa swoje, to jest wole swoje przez Posłów; teraz Posłowie będą wole swoje za Prawo stanowili, mimo Woiewództw; y Prawa z pod ich pióra wypadłe, będą Prawami kilku dziesiąt Osob, a nie Prawami Narodu. Ten cios jest nayokropniejszy dla prześwietych Woiewództw.

Po dziewiąte: Zalecenie Stanóm Rzeczypospolitey Xięcia Jegomości Radziwiła Woiewody Wileńskiego, od dwunastu lat wciąż prześladowanego. Męźza owego, który Wierze y Wolności, prace, trudy, majątek, krew, y życie swoje poświęcił, dziś opuszczony od wszystkich w towarzystwie tylko swej cnoty tuła się, zapomnieć; jest to popisywać się z niewdzięcznością; jest to powiedzieć Obywatelowi: nie broń Ojczyznę, bo ona o tobie zapomni. Proszę wierzyć, iż głos sprawiedliwości, a nie krew, w tey mierze za tym Xięciem odzywa się.

Kończę ręce wznosząc do Naywyższego, aby tak w obieraniu Posłów, jako y w dawaniu Im Instrukcyi, dał Prześwietyemu Woiewództwu ducha Rady y iedności, aby Przeświety Woiewództwo pokojem, obfitością, dostatkami, ubogostawiał, aby na koniec na całą Polskę, pełną Ręką zlawrzył Swe dary dobroczynne, był nam ieszcze od wyniesionych teraz na Ojczyznę ciosów, tak jak był Ojcom naszym, tarczą y zastoną. Zostać na całe życie.

Dnia 1. Julii R. 1776.
z Stulna

300. JWW. WW. MWM. Panow
y Braci, y całego Prześwietyego Woiewództwa NN: uprzejmie życzliwym
Bratem y nayniższym Sługą.
SEWERYN RZEWUSKI
Hetman Polny Koronny.

